

Laudáció

Hidasi Judit

Brassai Sámuel-díjának átadása alkalmából

Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete

Gödöllő, 2006. április 10.

Kedves Kollégák!

Az a megtiszteltetés ért, hogy a MANYE nevében én köszönhetem azt a személyt, akinek a MANYE választmánya titkos szavazáson odaítélte a 2006 évi Brassai-díjat. Próbáltam én ugyan jelezni a Brassai-bizottságnak – egy kicsit „japános” stílusban –, hogy „nem biztos, hogy tökéletesen meg tudok megfelelni az elvárásaiknak”, mégis én kaptam ezt az egyébként nagyon szép feladatot, hogy laudációt tarthassak valakiről, aki épp erről a japános stílusról igen sokat tud.

Tény, hogy magam sem a Távol-Kelet, sem a kommunikációkutatás szakértője nem vagyok, a Brassai-díj ez évi kitüntetettje viszont az. Igaz, „eredetileg” – tehát egyetemi végzettségét tekintve – angol–oroszl tanár, valamint általános és alkalmazott nyelvész. Az ELTÉ-t elvégezve viszont a Külkereskedelmi Főiskolára került, amely intézményhez – egy ugyancsak szép távol-keleti szokásnak megfelelően – azóta is hű.

Hidasi Judit, az ünnepelt, épp 30 éve került ki először Japánba egy esztendőre mint a Tokai egyetem ösztöndíjasa. Másodszor 1979 nyarán, már egy japántanárok számára rendezett nyári egyetemen járt kint Tokióban, harmadszor pedig 1982-83-ban a Japán Művelődési Minisztérium egyéves ösztöndíjával az Oszakai Idegen Nyelvek Egyetemén folytatott tanulmányokat és kutatómunkát. Itthon, a Külkereskedelmi Főiskolán az ő kezdeményezésére jött létre 1984-ben a japán nyelvi szakcsoport, majd megkezdődött a japán – és később más – keleti nyelvek oktatása is. Miközben ez idő tájt is rövidebb tanulmányutakra járt Japánba, 1986-ban itthon megszerezte a nyelvtudomány kandidátusa címet. 1991-től aztán hét éven át a Külkereskedelmi Főiskola tudományos illetve nemzetközi főigazgató-helyettesi pozícióját is betöltötte. 1992-ben megalapította és hat évig vezette is a Keleti Kommunikációs Intézetet, bár időközben sem adta fel japánbeli kutatásait. 1997-ben habilitált, majd a következő évtől 2001-ig az Oktatási Minisztérium Kétoldalú Kapcsolatok Főosztályának helyettes vezetője, valamint a Magyar Ösztöndíj Bizottság titkára lett. A Berzsenyi Dániel Főiskola Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékére történő egyetemi tanári kinevezésével egy időben jelent

meg a *Na és, hogy tetszik Japán?* című műve, majd néhány évre rá a *Vissza Japánba*. Lehet, hogy ezek a japán kultúra mély ismeretéből építkező, rendkívül olvasmányos könyvek – Hidasi Judit sok más tudományos publikációjától eltérően – nem a szigorúan vett tudományos munka termékei, de azért Brassairól van ez a díj elnevezve, mert ő sem csak egyetlen dologgal – a szigorúan vett nyelvészettel – foglalkozott.

A Berzsenyi Főiskolát váltotta fel Hidasi Judit életében az egyetemi tanári meghívás a japán Kanda Egyetem Interkulturális Kommunikáció Tanszékére. Munkabírására jellemző, hogy nemcsak rengeteg tárgyat kezdett el itt oktatni, hanem még más egyetemek meghívásainak is eleget tett: így – Interkulturális kommunikáció, Összehasonlító nyelvészet és Japán nyelvoktatási módszertan – kurzusukat tartott a Waseda Egyetemen és a Shirayuri Egyetemen is.

Kitüntetettünk munkásságára – mint látjuk – két tudományterület: a japanológia és az interkulturális kommunikáció kutatásának szerencsés találkozása jellemző. Ez a találkozás nem véletlenszerű, hiszen az interkulturális kommunikáció sok jelentős nemzetközi képviselője éppen a keleti kultúráktól kapott ösztönzést, hogy saját kultúrájára más szemmel nézzen, és megpróbálkozzon a felismert különbségek feltárásával, rendszerezésével, tipologizálásával. Magyarországon jelenleg 18 felsőoktatási intézményben folyik valamilyen formában az interkulturális kommunikáció oktatása. Rendkívül nagy szükség van ennek a területnek a tudományos megalapozására, és Hidasi Juditnak – most Brassai-díjjal jutalmazott – tudományos munkássága évtizedek óta éppen erre irányul.

Tudjuk, hogy Japánban a férfiak molesztáló kezeit elkerülendő, „női kocsi” feliratú szerelvények is vannak, ahová férfiak nem szállhatnak fel. Nos, az interkulturális kommunikáció vonata nem ilyen, ide nemcsak további hölgyek, hanem férfiak is felszállhatnak, ám az eddig elmondottakból kiderül, hogy a hazai szerelvényt jelenleg egy hölgy – díjazottunk – vezeti!

Hogy ez mennyire így van, azt Akihito japán császár is megerősítette, amikor 2005. novemberében Tokióban, a japán nyelv oktatásának fejlesztésében és a japán kultúra terjesztésében végzett kimagasló teljesítményéért a *Felkelő Nap Rendje, Arany Sugarak a Nyakszalaggal* kitüntetéssel jutalmazta Hidasi Judit munkáját.

A japán ember környezetéhez való viszonyát meghatározó egyik nagy rendezőelv az *on-giri*, azaz az elkötelezettség kényszertudata. Ha bármilyen szívességet kérnek, akkor valamilyen értelemben lekötelezetté válnak. Ettől a lekötelezettségtől csak úgy szabadulhatnak, ha megtalálják a viszonzás módját. A jelekből arra lehet következtetni, hogy Judit a hosszú évek alatt azért nem lett annyira japánná, hogy ezeket – a teljesen megérdemelt – dicsérő szavakat bárkinek is viszonzni akarhatná. Minden elhangzott dicsérő szó ugyanis kizárólag az övé.

Prószéky Gábor